

PACIENT BEZ PLACEBO-EFEKTU

prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc.

Oddělení biometrie LF UP Olomouc

Pacienti jsou různí.

Každý zkušenější zdravotník ví, že existují pacienti bez všeho možného. Jsou pacienti bez nálady, bez deštníku, který zapomněli v lékárně a pak ho vymáhají v interiéru ambulanci, pacienti bez občanského průkazu a průkazky zdravotní pojišťovny, samozřejmě pacienti bez peněz – a zejména pacienti bez víry ve své uzdravení. Ono poslední, totiž jejich nevíra v uzdravení, je zároveň rezignací na schopnost věřit, že medicína vládne nějakým know-how schopným vrátit jim poztrácené zdraví.

Tito pacienti, nazvěme je třeba *medicínskými bezvěrci*, jsou nositeli jistého specifického syndromu, spočívajícího v tom, že u nich nenastává *placebo-efekt*. Zatímco jiné, standardně se chovající subjekty, pociťují úlevu svých potíží už tvářící v tvář skutečnosti, že je do své náruče pojala lékařská ambulance osazená mladou sestrou a starším lékařem ve slušivých bílých uniformách, medicínští bezvěrci otrle tomuto blahodárnému vlivu odolávají či přímo vzdorují.

Pro ně neplatí ono moudré *víra tvá tě uzdravila*.

Těla a duše medicínských bezvěrců s chybějícím placebo-efektem zamořují svým vědomým či nevědomým skepticismem ordinace praktických lékařů i oddělení klinik, věčně otravující svými stížnostmi, že se od poslední návštěvy zdravotnického zařízení s jejich tělem, případně s jejich duší, nic pozitivního nestalo.

Jsou-li jedinci s chybějícím placebo-efektem tvářící v tvář zdravotnictví otrávení, je jejich objevení se v ordinaci alternativně-medicínského specialisty úplnou pohromou. Jejich pesimismus úporně vzdoruje jakémukoliv přesvědčování homeopatickému, místo aury jim naskakuje husí kůže, v lázních je zajímá jenom možnost sexuálních radovánek, slatinné bahno, elektroléčba, magnetoterapie, muzikoterapie, jakož i psychoanalýza je nechávají cynicky lhostejnými.

Medicínští bezvěrci samozřejmě kazí nejenom statistiky vyléčených, ale, což je mnohem důležitější, především statistiky těch, kteří se vyléčení být cítí. Jejich standardní odpovědi na vlnitý zdravotníkův dotaz – *Tak jak se dnes cítíte, pane Novák?* – kdy tazatel očekává zdvořilé a optimistické – *Zase je to o trochu lepší, pane doktore.* – je nerudné – *Stojí to za starou belu!* – Vsadím se, že nejeden zdravotník už v důsledku takového hrubého nedocnění jeho snah zakolísal ve své hippokratovské víře.

Svět zdraví a nemoci potřebuje ke své úspěšné existenci nejen teploměr, aspirin, počítačový tomograf a kardiostimulátor, potřebuje taky víru. Víru doktorskou a sesterskou, ale zejména víru na straně nemocných. My, kteří nejsme nositeli placebo-efektu, protože naše skepse zaclání naši víru, *holt* tuhle žádoucí optimistickou atmosféru v prostředí zdraví a nemoci kazíme, kalíme a otravujeme. Měli by-

chom mít odvahu vyvodit z toho důsledek – totiž zaměstnávat zdravotníky opravdu jenom v případě maximální nálehavosti. Momentálně mne napadá jediná taková situace – totiž potřeba nechat si vystavit úmrtní list.

Co mne však v souvislosti s existencí nás, medicínských bezvěrců, doopravdy skličuje, je vědomí, že kdyby byli takoví všichni, zničilo by to dnes tak úspěšně vzkvétající odvětví alternativního léčitelství. Nebyť placebo-efektu, nebyli by mnozí. A taky program české televize by byl ochuzen o vystoupení většiny všech věkových kategorií a stránky barevných magazínů, které dnes představují hlavní zdroj celoživotního vzdělávání české populace, by zely truchlivou prázdnotou. Horoskopy a geopatogenní zóny by zašly na úbytě.

Naštěstí zdravé budoucnosti českého zdravotnictví, ať už alternativního nebo na principu *evidence-based medicine* založeného, nic podobného nehrozí. Dokonce se lze kojit nadějí, že až my nevěřící vymřeme, bude zase lépe.

Převzato z časopisu Klinická farmakologie a farmacie, 2002; 1-2: 42.